

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

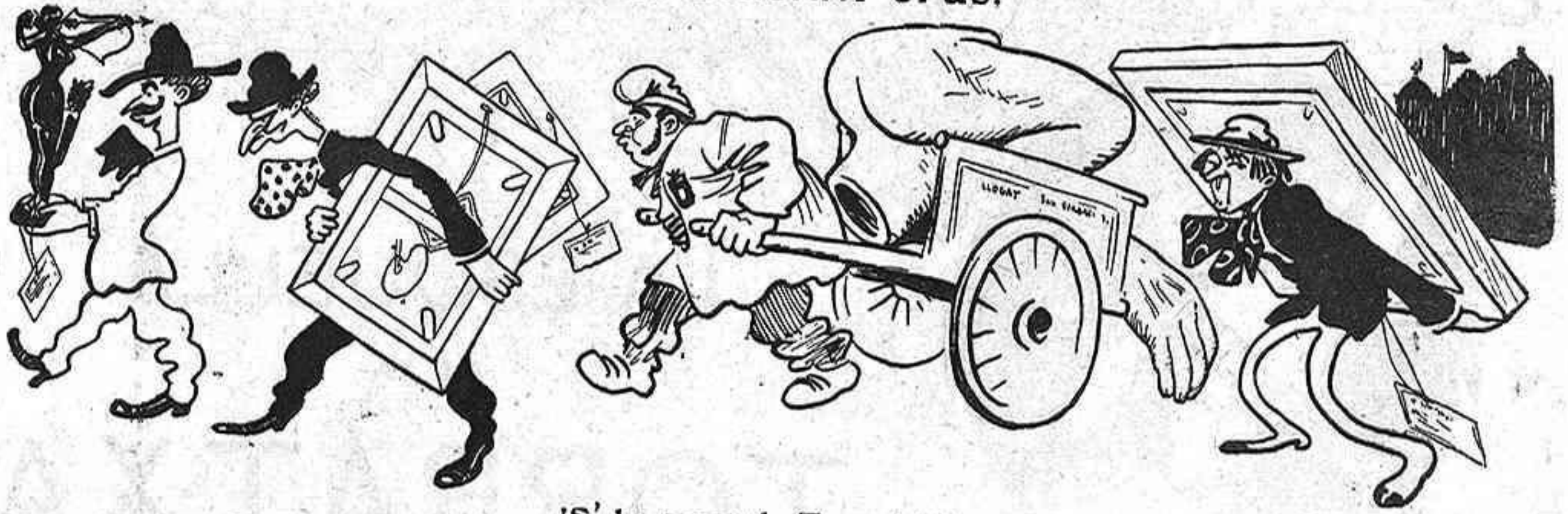
PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

FETXA MEMORABLE

—Buenol... Avuy apunto el día del comensament dels treballs de la Reforma. ¡Quán podré apuntar el día del acabament?

IFINIS CORONAT OPUS!

¡S' ha tancat la Exposició!...

CRÒNICA

UN SOMNI DEL ALTADILL

L' Antón Altadill, germà de 'n Carlos, el Gandul, y com á tal treballador com dos, passava 'l dia escrivint novelas per entregas que 'ls editors de aquell temps, exportadors á América de literatura barata y sentimental, li prenían de las mans, y quan venía la nit, se donava l' esplay de la comunicació amistosa, essent un dels més animats contertulians de la penya del café Nou de la Rambla, que 's feu famosa per l' enginy y 'l bon humor de las personas que la constituían.

De cos disminuït, d' espatllas encorvadas, rebe-gut de galtas, ab els lentes de groixuts cristalls encavalcats á la punta del nas, en disposició tal que tant prompte mirava á través d' ells alsant el cap, com per damunt, mantenintlo en natural posició, sempre 'n tenia una pera dir y la deya ab son marcat accent tortosí, pausadament y recalcant molt las paraulas. Creguin que donava gust sentirlo... y veure'l.

La seva especialitat eran els somnis. Raresas y extravagancies com las qu' ell somniava... ó deya que havia somniat!... N' hi havia pera colleccionarlos en un llibre que no hauria desdit al costat del més originals en el género fantástich, predilecte dels Hoffman y Edgard Poe.

—Lo que he somniat, avuy, caballers!...—exclamava, guaytantnos per damunt dels lentes, com si fixés sobre nostre una estática mirada de quatre ulls.

Aquella sola manera de anunciar-se ja resultava altament suggestiva. Y una vegada conseguit l' efecte, entre glopada y glopada de café, aná contant lo següent.

*
*
*

—Me passejava per un país inundat de sol, un sol de fornall que rostía las plantas y calsinava las pedras. Totas las fonts, tots els torrents s' havían assecat; no 's veyia en lloch una gota d' aygua, fora del mar, qu' enmirallant la llum del astre, aumentava encare la irrespirable xafogor de l' atmósfera.

Jo sentía una sed abrusadora, hidròpica. M' estava materialment ofegant. ¡Quín martiri!... Semblava que m' anés cremant per fora y assecant per dintre. Y mirava al mar, ansiós, frenétich...—Tanta aygua com tens assí y que de res te puga valdre!—me deya

ab desconsol, pensant ab la salabror y l' amargantor del líquit element.

—Pero ja que no 'n begas—me digué l' instint—¿per qué no has de provar de glopejarne? Potser aixó 't refrescará la gola.

Y tal dit, tal fet. Me deixo caure boca-terros sobre l' arena de la platja, en el mateix rompent de las onadas, y comenzo á xarrupar. No era tan dolenta l' aygua del mar com jo m' havia figurat; molt al contrari: al tenirla á la boca 'm produhia una sensació delitosa de humitat, de frescor, que no 'm deixava temps pera apreciar son gust endiablant. Y vinga beure ab fruició, ab deliri. Tanta com més aygua anava tragant, me sentía més confortat, més reviscolat. Y xarrupa que xarrupa y beu que beu, no 'm sabia moure de allí, fins que al últim, trobo que la provisió s' agota, also 'ls ulls y 'm veig ab que 'l mar s' havia quedat en sech. Tot ell, fins á l' última gota jo me l' havia begut.

¡Ah, amiguets de Deu, lo que va succehir llavors!... Tota la immensa extensió que avants omplía l' aygua quedá transformada en un arenal. ¡Y quína manera de llansars'hi la gent á cullir peixos! N' hi havia que hi anavan ab carretóns; altres ab carros. Els barcos restavan tombats de costat, mitj-enclo tats en la sorra, y 'ls mariners, al trobar-se de repent sense ofici, se donavan á tots els dimonis del infern, mentres jo, ab el mar á dintre del cos, anava fent el meu camí, dissimuladament, pera no cridar l' atenció de ningú.

Tot d' una 'm compareix un senyor y 'm detura:

—Sr. Altadill, hem de parlar.

—La gracia de vosté?—li pregunto.

—No 'm coneix? Só 'l Marqués de Comillas.

—Vosté dirá en que puch servirlo.

—Home, ¿sab que beventse 'l mar m' ha tirat á la miseria? ¿Qué 'n faig ara dels meus trasatlántichs? Y no es aixó lo pitjor: com que ab el mar en sech no podré cumplir els meus compromisos ab el govern, perdo 'ls dipòsits que tinch fets en garantia del bon servey y 'm quedo pelat com una rata. Vegi, donchs, si trobém manera d' entendre'ns. ¿Qué li costaría de restituhir al mar lo que li ha prè?

—Restituhir; pero cóm?

—De una manera molt senzilla: fent pipí.

No hi havia atinat. Pero la indicació del marqués va obrirme á l' ull y li vaig dir:

—No tinch cap inconvenient en complaure'l; pero avants ens havém de arreglar.

—Demani lo que vulgui.

—De moment vinguin cent mil duros.

El marqués s' apressurá á omplir un xech de 500,000 pessetas contra 'l Banch, me 'l posá á las mans y jo vaig deixar anar no més que un rajolí de l' aygua que portava á dintre.

Desesperat el marqués, m' excitava á continuar. Y jo li deya ab molta flemma:—Si vol que continuhi rajant, es necessari que vosté continuhi esquitxant: vinguin cent mil duros més.

Ell prou s' estirava 'ls cabells y m' omplía de impropis, pero al últim me donava un altre xech. ¿Quin remey li quedava? Y darrera de aquest un altre, y un altre, fins á agotar el talonari.

Per fi 'l mar torná á ser lo qu' era, y quan me retirava satisfet, ab casi tota la fortuna del marqués de Comillas á la butxaca, la criada 'm va despertar, no permetent—tal es la meva pega—que ni en somnis pugui arribar may á ser millionari.

* * *

El somni del Altadill, que acabo d' extractar pàlidament y qu' ell sabia contar ab una gran riquesa de detalls orals y mímichs, té certa conexió ab l' actual situació d' Espanya. Tant es aixís que pensant-hi y preocupantme'n, m' ha vingut el quiento á la memoria.

Fácilment trobarém qu' es l' Estat espanyol qui, més que per natural necessitat de calmar la sed, per vici de golafreria, s' ha anat tragant gota á gota tots els elements de vida de la nació. El mar de las iniciativas individuals, municipals y regionals ha quedat en sech y completament impracticable. Els barcos de la llibertat, sense aygua que 'ls fassi surar, permaneixen tombats de cantó, á riscos d' aclivellar-se y de pudrirse.

Catalunya, la primera, ha alsat la seva enérgica protesta y per tot arreu d' Espanya han trobat eco las sevas aspiracions. A la naturalesa se li ha de restituir lo que se li ha arrebatat; no pot quedar el mar més temps en sech: creixen per moments las ansias de creuharlo, ab la bandera de l' Autonomia desplegada al cim del pal major, y en Maura, com l' Altadill ab el marqués de Comillas, ens hi vol fer ser, regateja y tracta d' enganyarnos.

De quartos no n' hi donarém, perque 'ls drets naturals no 's compran; pero si no diners, li donarém disgustos. Si l' Estat no restituheix á las bonas lo

que detenta y ab tanta justicia se li reclama, forsa té 'l poble de sobra pera cap-girarlo, y á patacadas y sachsejaments ferli sortir per la boca tota l' aygua que s' ha tragat.

P. DEL O.

EL RIU CANTA

De día y nit, corrent, feyner, adalerat,
saltant barranchs, com noy enjogassat,
el riu va fent sa vía, avall... avall...
portant vida y riquesa ab son treball;
y va joyós, rialler, ab goig sens mida,
bo y entonant bells cántichs á la Vida.

Rogench, furiós, trinxant quant troba al pas,
com esperit del mal, dolors deixant detrás,
va el riu, sortit de mare, avall, com foll,
semblant dol y miseria arreu, á doll.
Avuy canta, també; pro ab cant de desconhort;
el cant qu' entona el riu, es cant de Mort.

R. AREGALL

Competencia

—¡Ay!...

—¿Qu' es aixó?...—

S' arremolina la gent que tranzita pel passeig y instantáneament se forma un compacte círcul de curiosos.

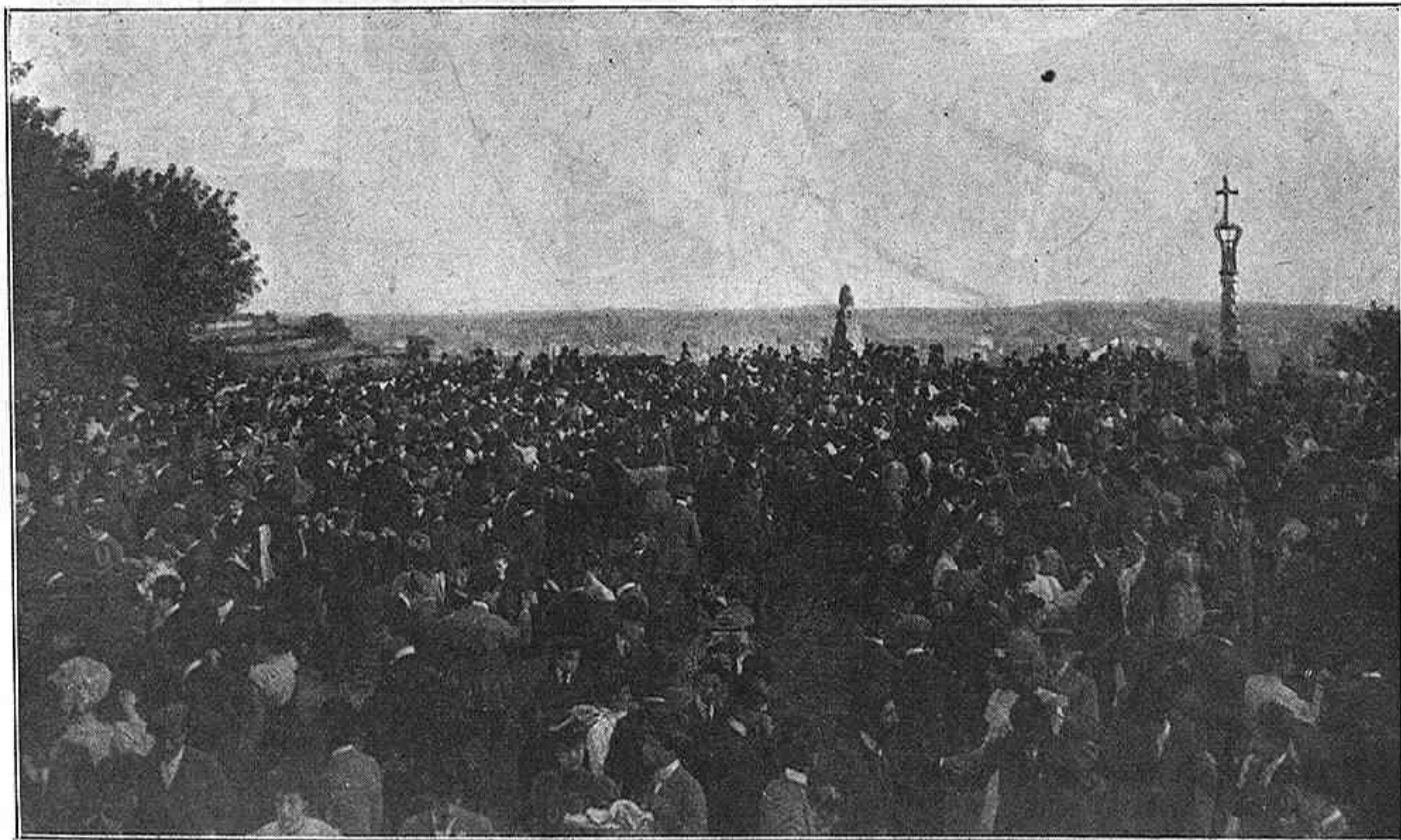
—¿Qué hi ha?

—Aquest pobre senyor que ha sufert un accident... Ab el tanto que ha donat al caure s' ha badat el cap...—

Acudeix una camilla. Els dos homes que la portan se consultan ab la mirada.

—Sí: fet y fet y á prop com ne som, lo millor será durlo al Hospital.

FILANTROPÍA BARCELONINA

Festa celebrada el diumenge al Parch Güell á favor dels perjudicats per las inundacions de Catalunya.

La resolució dels camillers es aprovada pel públich.

—¡Al Hospital!... ¡Al Hospital!...

—En marxa!...

Ja hi son. La camilla s'atura al mitj del pati. Xano xano, badallant y ab el diari á la má, apareix el majordóm de la santa casa.

—¿Qué?

—Un malalt, un ferit... es dir... no ho sabém. Estava extés á terra, sense sentits: l'hem colocat á la camilla, l'hem portat y ara... vostés dirán...—

El majordóm crida al mosso que allá, á pochs passos, ab la major indiferencia, está netejant una gabia.

—Avisa al director del departament A.

En aquell moment, la camilla 's belluga.

—¿Qué vol?—pregunta un camiller, alsant la cortineta y dirigintse al pacient.

—¡Sufreixo molt!... ¿Per qué no 'm portan á un lloch ahont puguin curarme?

—Ja ho hem fet: som al Hospital.

—¿Per qué, donchs, no 'm curan?

—Ara vindrá 'l director del departament A....

¡Miri, ja es aquí!—

En efecte: el director del departament A surt d'una porta vehina y clava en el malalt una breu mirada d'home práctic.

—Aixó no es cosa meva...

El majordóm, que ja tornava á llegir el diari, alsa el cap.

—¿No?

—No, senyor: es un cas de sanch.

—Llavoras... ¡Tú!—crida altra vegada, dirigintse

al mosso que neteja la gabia:—digas al director del departament B que vingui.

Petit compás d'espera: apareix el director del departament B.

Rápit vistasso al pacient y consegüent dictámen:

—No es cosa meva aixó.

El majordóm aparta per tercera vegada els ulls del diari.

—¿No?

—No: aixó es un cas ben caracterisat d'afecció cardíaca.

—Donchs el senyor diu...

El director del departament B s'encara ab el director del departament A.

—¿Qué diu que diu vosté?

—Jo dich que 'l pacient ha d'ingressar en la sala seva.

—¡Oh, cá!... En la seva ha d'ingressar.

—Está en un error.

—¿En error jo?

La polémica s'escalfa. Fort cada hù en las sevas apreciaciones, cap dels dos directors se mostra disposat á rendirse.

—¿De qué 's tracta aquí, en resúm?—diu el director del departament A.—D' un subjecte que ha caygut y s' ha obert el crani.

—¡Sofística manera d'argumentar!— replica el director del departament B.—Cert que 'l subjecte ha caygut, pero ¿qué l' ha originada aquesta cayguda? L' estat delseu cor, l' afecció que pateix.

—Aixó es secundari.

—¡Al revés!... Aixó es lo principal. De tenir l' home el cor normal y sá, ¿hauría caygut?

—Potser no, pero ¿negará que la cayguda existeix?

L' EX-EMPERADOR, TRABALLANT SEMPRE

—¿Y la revolució, don Prudencio?

—No estich per revolucions, ni per reivindicacions, ni per emancipacions. Ara 'm dedico á la beneficencia y al altruisme, y mentres aixó marxi, feu el favor de deixarme tranquil... y tireu alguna cosa á la safata de la porta.

V EXPOSICIÓ DE BELLAS ARTS

(DESPRÉS DE LA CLAUSURA)

—Le advierto, señora, que ahora no hace el calor de cuando se abrió esto. Por lo tanto, bueno será que, antes de salir, pase V. por el guardarropía... Tal vez alguna concurrente se habrá olvidado un boá...

—¡Anda!... Torném á la feyna. ¡Tan bona vida que 'ns donavam aquí, sense treballar y rebent visites tot el díal!...

—¡Gracias, vigilanti! Se us agraeix l'interés ab que tot aquest temps us heu cuydat de mí.

—¿Y negará vosté qu' existeix la lesió cardíaca?
—No 'ns apartém de la qüestió y concretémnos á lo que 'ls fets revelan. Jo sols veig un pacient ferit, ensangrentat...

—Jo no veig altra cosa que un malalt, que per estar malalt ha caygut.

—Pero hi ha traumatisme y, per consegüent es de la incumbencia de vosté.

—Pero hi ha afecció crónica y, per lo tant, es á vosté á qui correspón.

—Torno á dirli que s' equivoca.

—Torno á repetirli qu' está obcecat.

—¡Es hermós aquest senyor Sanllehy! Ens planta al carrer... pero no vol que demaném caritat.

—¡Vosté m' insulta!...

—¡Vosté 'm falta!...—

—Un crit dels camillers interromp la violenta discussió.

—¡Mirin!...

De la camilla n' acaba de caure un paper, plé de desiguals lletras escrites ab llapis.

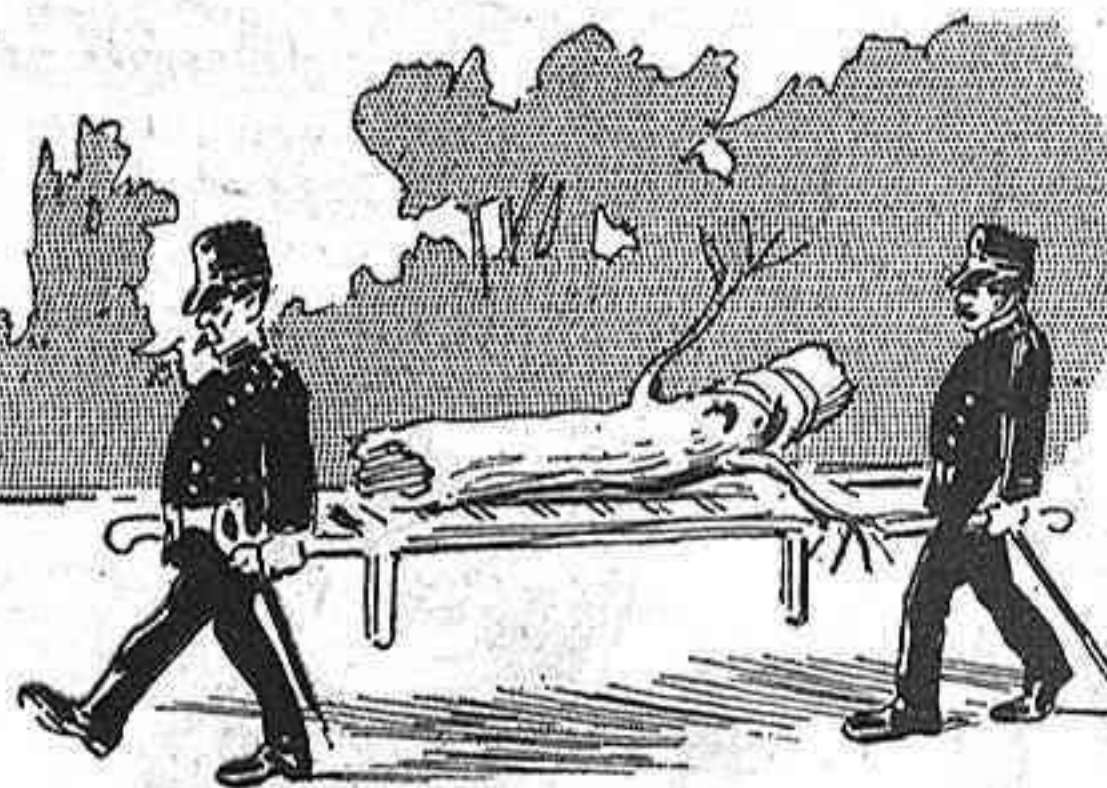
El majordom del Hospital el cull y llegeix:

«Lamentant la discórdia de que involuntariament he sigut causa y á fi de posarhi decorós terme, he determinat morir-me. Senyor director del departament A, senyor director del departament B: don-

EN TOBELLA, Á LA CLÍNICA DEL PARCH

—A aquest arbre, castigueulo;
á aqueix... cap al *Campo santo*;
á aquell, doneuli forsa aygua;
á aquell altre, un xich de guano...

y está ¡pobre! tan malet,
que s' ha cruspit també 'ls postres
com aquell que no fa res.
¡No va menjarse 'ls *palillos*
perque Deu na ho va volguer!;
pro al pagar y al aixecarse,
el camarer, qu' es un peix
que 's veu, noys, que 's porta l' oli,
els díu tot serio:—Espereus,
que us portaré un' altra cosa.—
Y aquell desganat s' asseu,
el toballó ja desplega
posantse'l com un pitet...
quan compareix al poch rato,
diligent, el camarer,
ab un calendari, obsequi
de la casa als seus clients...
que 'l xicot no va menjarse'l,
encare no se per qué!...

R. AREGALL

GLOSARI

guinse las mans... y fássinme el favor d' avisar al director del departament dels enterros.»

Deu minuts després, una onada de pau dolça 's gronxa pel pati del Hospital. La camilla ha desaparegut; el majordom torna á llegir el diari; el mosso, xiulant entre dents, continúa la neteja de la gabia.

A. MARCH

El glosador ha fet un viatge, i en aquet viatge, el glosador, ficat dintre d'un tren bona persona, prudent, reposat, d'aquells que miren aon posen les rodes i no s'esvaloten mai, ha passat per Catalunya i Aragó, i tant en una regió com en l'altra ha pogut veure les grans desfetes que han fet els desbordaments dels rius. La pluja no és regionalista, i no ha mirat lo que inondava. Tant en una banda com en l'altra, els rius han destruït, han esclafat, han deixat els

UN DESGANAT

L' escena á ca'l AFARTAPOBRES

—Seguin aquí; seguín, seguín.
Aixó mateix... ¿Qué hi durém?...
¿Que s' entaulan?... ¿A la carta?
—¿Que te 'n sembla, Calauhet:
que 'ns entaulém?
—Com li sembli...
Per lo que jo menjaré!...
—Y donchs qué, que no tens gana?
—No gayre.
—No está gens bé.
Malo, malo.
—*Bueno, pare,*
si li sembla 'ns entaulém.
—Com vulguis.
—Donchs á la feyna.
Per lo que jo menjaré!...

Fa més d' un' hora que seuhén y aquell pobre Calauhet que havia perdut la gana, s' ha menjat ja 'ls cinch plats seus y els altres cinch del seu pare;

PROVISIÓ PER TEMPS

—Aquesta xábega la portareu á don Prudencio, perque, ab las numerosas causas que té pendents, me sembla que 'n necessitará molts d' homes... de palla.

arbres de cap a terra i les cases arronsades; però si les pluges no tenen mires i no respecten ni a n'en Puig i Valls, els homes sí que'n tenen de mires, i el glosador ha pogut observar-ho. Els camps d'Aragó inundats no semblen els de Catalunya. Els d'Aragó, plans i rogencs, en sense cases que'ls vigilin, en sense camins que'ls apropin i en sense arbres que'ls aconsolin, sembla que diguin: «Alabat sia Alà! Si no ve pas el Govern i ens ajuda, no sembrarem ni cullirem, i si hem de morir, alabat sia Ell!» Els de Catalunya sembla que diguin: «Si Alà no'ns ajuda, ajudem-nos». I pels camps, per les rescloses, pels ponts trencats i els camins fangosos es veu un formiguer d'homes que puguen parets, que apuntalen marges, que treuen el llot de les turbines, que netegen els canals, que volen tornar les coses com estaven, i que no esperen: que treballen. Els uns es diuen: «Déu ens ajudi, am l'intervenció del Govern». Els altres diuen: «Ajudem-nos i després veurem els Governos què fan». I el glosador, veient el contrast, ha pensat lo que és de pensar. Que realment hi ha regions, que cada terra fa sa guerra, i que am diputats o sense diputats, Catalunya farà'l seu fet, perquè quan els rius no l'aturen, menos l'aturarà un Moret, un Maura, i fins un Canalejas.

XARAU

*
*
*

La glorieta del jardí
es tota una espessor d'aura.
Si 't plau estar sola ab mí,
anémhi, allí podrém seure.

Allí 'ns hi vindrà á espià
la parella enjogassada
de coloms, que 's besarà
com sempre, á la descarada.

Y tú 'ls voldrás escarní,...
y, rihent com una boja,
t'aproparás ben bé á mí,
brindantme ta boca roja.

Y dirán els colomets
al veure la nostra ciència
—Vaya uns deixebles, aquèts,
que al mestre fan competencia!

MAYET

LLIBRES

ANUARIO ESTADÍSTICO DE LA CIUDAD DE BARCELONA, AÑO IV, 1905.—Encare que sortit á llum ab prop de dos anys de retrás,—lo qual en certa manera s'explica per l'índole especial de la materia, que exigeix un treball immens—l'Anuari de la Ciutat de Barcelona es un poderós auxiliar pera 'ls que vulguin coneixer la manera de ser de la nostra població.

El d'enguany conté els retratos y biografías de la Galeria de Cataláns ilustres; datos sobre el territori de la Ciutat: el cens d'edificació; notas sobre el clima durant l'any 1905; moviment de població, ab datos comparatius de las principals ciutats del món; natalitat, nupcialitat y mortalitat; eleccions; vigilancia y seguretat; extinció de incendis; descripció dels distints establiments de cultura; ressenya de festas populars; noticias y datos de urbanisació y obras, ab indicació de la superfície viable; asistencia pública, ab noticia de todas las instituciones benéficas; contaduría municipal, ab relació al presupost del any; riqueza imponible, abastiments; inspección industrial; comers, ab numerosas estadísticas de la importación y l'exportación; estadística postal; estadística del treball, ab el cens obrer de 1905, y clasificació dels treballadors per industrias, preus máxims y mínims dels salaris y comparación dels jornals en 1856 y avuy; y per fi, instituciones sociales, ab notas de las sociedades constituidas y disueltas,

quadro general de las vagas y noticias sobre accidentes del treball, y sa clasificació per oficios.

Totas aquestas materias están expuestas ab gran amplitud y abundancia de datos comparatius. Hi ha xifras que son veritables revelacions. Barcelona apareix tal com es en l'Anuari estadístich municipal, y 's pot ben dir que ab aquest treball s'adelanta á las demás ciutats d'Espanya, per' acostarse á las més importants del extranger que fan base del seu progrés el *Nosce te ipsum*.

El Sr. Escudé Bartolomé jefe del Negociat d'Estadística del Ajuntament ha deixat acreditada una vegada més sa reconeguda competencia.

GEOMETRÍA OBJECTIVA, per J. ESTRANY L.—L'autor en un prólech indica ab claretat l'objectiu del seu manual. «Lo benestar, la riqueza, la vida complerta dels pobles moderns tenen per base la difusió dels coneixements científichs á todas las classes sociales.

«Lo sceptre del món ha passat de las mans dels gramatichs y dels retórichs á las dels humils obrers y dels enlayrats homes de ciencia, algebristas, geómetres, físichs, naturalistas, mecánichs; dels que parlavan als que actuan.

«Fins lo centre de gravetat intelectual ha sufert arreu un cambi radicalíssim: del nom de las cosas ha passat al fons de las cosas.»

Aquesta evolució poch s'ha seguit á Espanya, hont «per lo que toca á la Geometría, ni se'n ensenya, ni 's posa al noy en camí d'apéndre'n.»

El tractat del Sr. Estrany tendeix á treure de la rutina l'ensenyansa de aquesta ciencia tan útil, y consegueix aquest resultat ab la claretat y la precisió del método y del llenguatge y ab l'indicació de més de 500 exercicis práticos degudament graduats. Tant sols 153 planas conté 'l llibre, totas per cert ben aprofitadas, ja que la materia qu' enclouhen comporta un gran desenrotllament.

DE QUAN LAS BESTIAS PARLAVEN, per M. FOLCH Y TORRES.—Es un llibre dedicat á la infancia. Conta onze narracions, que bé podríam dirne faulas, de pensament enginyós y cada una de las quals tanca una lliçó práctica, escritas en llenguatge senzill y assequible á la tendra inteligencia dels noys. Ilustran el text uns ben adequats dibuixos de 'n Llaverías.

GEOGRAFÍA GENERAL DE CATALUNYA, per FRANCESC CARRERAS Y CANDI.—A jutjar pels dos primers quaderns que tenim á la vista, será una obra de veritable importancia, nutrida de vistas, panoramas de lo més important que conté nostra regió y de mapas de las comarcas y planos de las principals poblacions. Simultáneament s'ha comensat á repartir un estudi sobre la Ciutat de Barcelona del Sr. Carreras y un treball sobre Geología catalana de Mossén Font y Sagué.

RATA SABIA

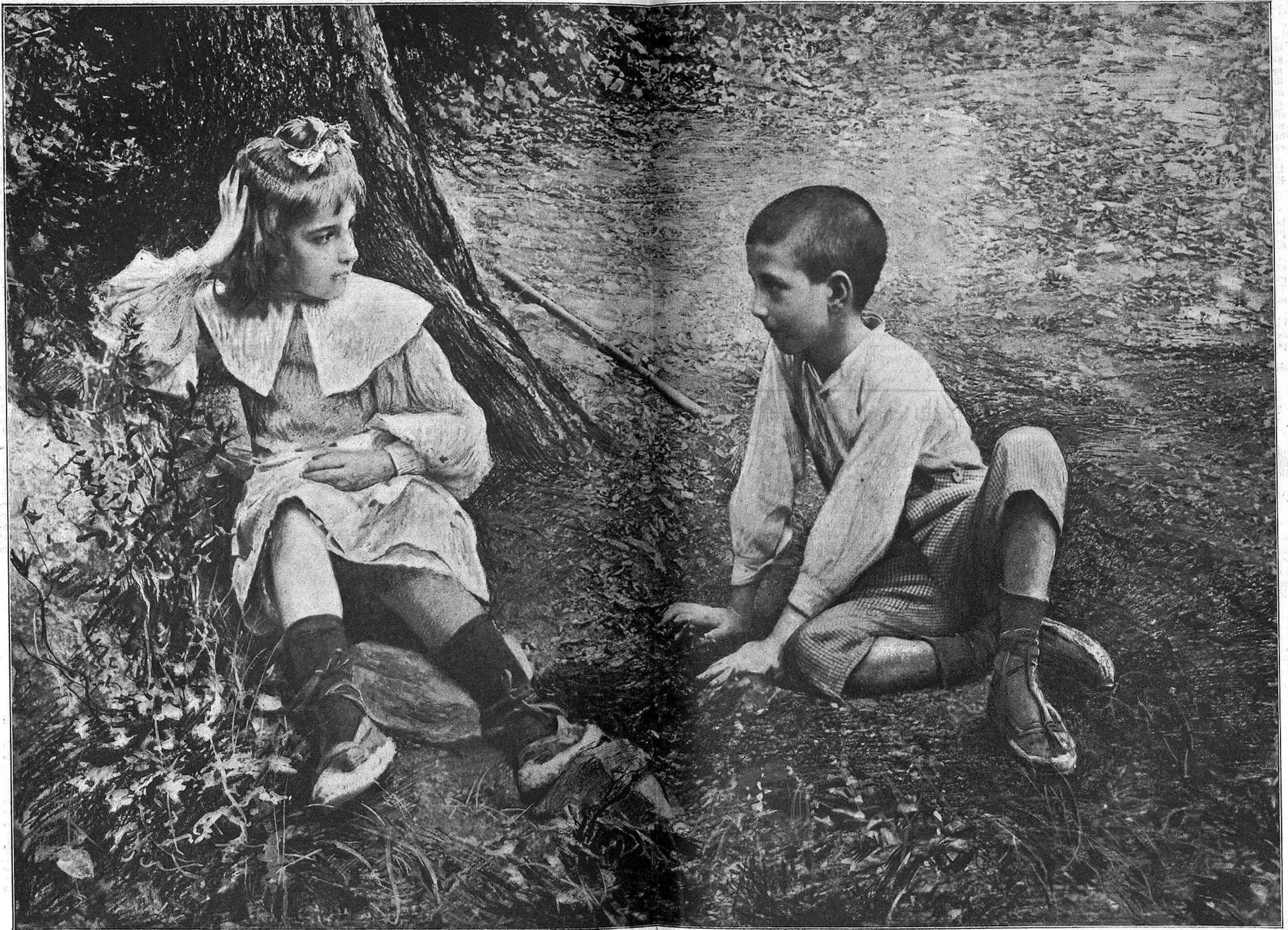
PRINCIPAL

En lloch del Tenorio castellá, va posarse en escena el *D. Juan*, de Molière, traduhit al catalá.

El gran comediógraf prengué per assumpto la llegenda espanyola de *El Convidat de pedra*, adaptanthi 'l tipo de protagonista, que per cert no té res d'espanyol, tal com ell el concebí y segons l'enteném á Espanya. Lo primer que xoca es que el *D. Juan* francés, un depravat de cos enter, pugui fer conquistas femeninas. Y no obstant, la seva figura, magníficament pintada, ofereix més carácter de universalitat que la espanyola, porque en Molière personificava sempre.

El públich rebé l'obra sense entusiasme, pero sí ab ben sostingut interés, fill de la curiositat. En quant á la traducció 'ns semblá acceptable, en tot quan ens permeté apreciarla una execució massa deficient per part de la majoria dels actors que la interpretaren, sense posarhi

FLIRT

¿Cóm acabará aquesta mirada?

Fot. FREDERICH FERNÁNDEZ

com devían, els cinch sentits. No obstant, entre 'l general aplanament, sobressortiren la Sra. Baró y 'ls Srs. Jiménez y Puiggarí.

¿Quan será que 'ls nostres actors se decideixin á donar á las obras, tot lo qu' ellas se mereixen?

ROMEA

Els Poruchs, deixant á part sas condicions de originalitat, es una obreta divertida. Potser estaria millor condensada en un sol acte, tota vegada que en el segon s' ha de recorre á repeticions y estiragassadas del primer, pero s' ha de confessar que las escenas, sempre grotescas, tenen gracia, y la proba es que 'l públich hi posa el *visto-bueno* ab continuas rialladas que esclatan francament en virtut de las situacions cómicas, y no á causa del diálech que no es tot lo polit ni tot lo literari que convindria en obras que quan careixen d' aquesta qualitat ja casi no 'ls queda res.

El fet, no obstant, es que 'l auditori hi riu y aplaudeix. L' arreglador Sr. Franquesa va ser cridat á las taulas. Entre 'ls actors cal mencionar als Srs. Capdevila y Viñas.

TÍVOLI.—CIRCO EQUÈSTRE

La nova companyia de Circo y ball fou molt ben rebuda y ab justicia, perque aventatja considerablement á l' anterior que s' aná extingint entre la soletat de las cadiras.

Figura en els programas un número que crida molt l' atenció: tal es la lluyta japonesa, nomenada *jiu-jitsu*, qu' executa el professor Mr. Rakú, de una manera victoriosa. Tractantse de cosas del imperi del Sol naixent, la victoria es de rigor.

En el ball *Las Naciones*, dirigit per la Pauleta Parnias hi prenen part 24 bailarinas y la primera parella de la *Scala* de Milán Carnesi-Biancifiore, de quals artistas se pot dir que saben molt bé ahont tenen els peus.

Las funcions, en conjunt resultan vistosas y variadissimas.

NOVETATS

L' eminent Borrás ha comensat las sevas tasques ab *Don Juan Tenorio*, y es inútil dir que 'l representá admirablement, fent gala de las grans qualitats que l' adornan, y que 'l colocan avuy en el primer lloch de l' escena castellana.

Ab tot y ser la de 'n Zorrilla un' obra tan manosejada que tothom se la sab de memoria, fá encare de bon sentir quan troba un intérprete tan brillant com el nostre Borrás.

El secundaren ab molta discreció la Srta. Azquerino (D.ª Inés) y 'l Sr. Alfonso (Ciutti).

* * *

La repetició del concert de 1899 fou un aconteixement musical que impresioná á tots aquells que coneixen las dificultats de execució á dos pianos y á tots els altres que senten la música pianística executada ab la maestría de dos professors que 's compenetran y sacrifican las sevas peculiars aptituts concertistas per obtenir una interpretació fidel y sincera de las grans obras.

Las diferencias de temperament artístich cediren davant de las exigencias de la necessitat de la justesa que imposan dos teclats. Aixó significa que 'ls dos artistes no buscavan habilitats toleradas y aplaudidas en las interpretacions genials de las obras quan las executan individualment y que tanta fama els ha valgut, sino que l' un y l' altre abrillantavan la interpretació ab la més pura digitació y percussió de dos pianos de una mica massa de estridencia en els tiples.

La sonata de Mozart, *Le Rouet d'Omphale*, las *Variacions* sobre un tema de Beethoven y l' *Scherzo* de Saint-Saens, en primer terme, com més agradosas al públich, y totas las demés del programa, tingueren al auditori encantat al veure com totas aquellas immensas dificultats d' execució passavan desapercebudas del tot vensudas per dos mestres tant superiors y que tant honran la terra catalana.

Els aplausos que reberen foren de cor, y de verdader entusiasme d' un públich que no 's deixa enganyar y exigent á tot serho. Aquesta classe d' aplausos son els que pesan en la gloriosa carrera artística dels nostres grans mestres Granados y Malats. Que sigui la enhorabona.

* * *

Pera 'ls días 12 y 19 del corrent mes la benemérita As-

sociació musical de Barcelona te anunciats dos concerts, en el quals hi pendrán part en Saint-Saens, en Malats, y 'l nou pianista Batalla, que á París acaba de deixar en molt bon lloch el nom de Catalunya.

CATALUNYA

En Meliton González (Pau Parellada) ha escrit un *Tenorio modernista*, que fou representat en aquest teatro.

La part del públich que segueix las novíssimas corrents literarias posadas en moda per alguns dislocadors del llenguatge pogueren apreciar, millor que la generalitat del auditori, las gracias y bons acudits de un autor que conta entre sas bonas qualitats una vis cómica notable.

Pero com no tothom está en condicions de apreciar el mérit especial de aquesta mena de sátira, es de temer que 'l *Tenorio modernista* no alcansará un éxit mes durader que aquellas obras que han inspirat á n' en Parellada l' idea d' escriure'l.

Desaparescut el cos, es natural que 's desvaneixi la sombra, per mes bona sombra que tingui.

En l' execució 's distingiren las Sras. Abad y Estrada y 'ls Srs. Manrique, Torné, Zorrilla, Valls, Navas y Aleman... Tots ells treballaren *modernísticament*, es á dir perfectament encaixats en la parodia.

ALCAZAR ESPAÑOL

Darrerament han debutat en aquest popular café-concert las celebradas *chanteuses* Mlles. Nausikaa, Charley, Bellvys y Marguerita, la primera y la última de las quals son verdaderas notabilitats del género. També han debutat ab gran éxit Mlle. Jane Valliers, y Mlle. Kassy, gommeuses, y Mlle. Fernand Landy, *comique de genre*.

Ab las citadas artistas, totas ellas de valúa, ha fet una bona adquisició la empresa del Alcázar.

Y els aficionats li agraeixen y li premían ab aplausos y ab pessetas á la taquilla.

N. N. N.

El cingle de Bertí

RONDALLA DEL VALLÉS

Las vellas de *La Garga*,
els avis de Montmany,
encare se 'n recordan
del fet qu' os vull contar.

Era un jorn de l' Aplech de l' ermita,
l' Aplech de Puiggraciós;
la cobla dels «Noys» de Centellas
tocava en el turó.
Las parellas de baix La Garriga,
de l' Ametlla y Montmany,
¡com dansavan! Donava gust véurelas...
¡quin modo de voltar!

De sopte una parella
va plegar, d' improvis:
del Serrat la pubilla
y l' hereu de Bertí.
La pubilla, plorant, dret al cingle
corrent desaparegué...
Com alocat l' hereu darrera d' ella
fugí també corrent...

Va moure la feta
tal gresca y soroll
que 'l ball va pararse
á dalt del turó.

Minyons y minyonas
y... ¡tota la gent!
també cap al cingle
á darrera d' ells.

Al arribar al cim de la rocassa,
á la boca mateixa del abím,
d' ahont no 's pot passar sens' estimbarse,
que fins fa esferehir,
buscant tothom l' hereu y la pubilla
per sots y xaragalls,

no 's va trobar pas d' ell ni d' ella rastre...
¡Van fondre's per encant!

*
El Sol á la posta
ja anava, y encar'
aquella gentada
segua buscant
la jova parella
per concas y afraus.
La nit vingué á sobre
d' aquells tristos llochs...
L' Aplech va plegarse
per falta de goig...
L' ermita deserta
quedá poch á poch...

*
Catorz' anys transcorregueren
sense celebrarse Aplech...
¡Del hereu y la pubilla
may més se n' ha sabut res!
Els vehins de la encontrada
quan el vent bufa, de nits,
diuhen que senten cridoria
cap al cingle de Bertí,
crits de socors, gemechs fondos,
part d' amunt... timbas avall...
veus d' un home y d' una dona
que fan llástima y fredat.

Las vellas de La Garga,
els avis de Montmany,
encare se 'n recordan
del fet qu' os he contat.

J. BARBANY

ESQUELLOTS

Encare no ha tingut fí el debat sobre la totalitat del projecte d' Administració local, y ja alguns diputats solidaris, y no dels que menos s' han lluhit en la discussió, talment com si á Madrid els punxessin ab agullas, han agafat els trastets y han tornat á Barcelona.

Benvinguts sigan, perque may als bons amichs se 'ls hi ha de negar la benvinguda. Pero més ens estimaríam poderlos felicitar per la seva continuació en la Vila y Còrt de las mentidas, ahont sembla que deurían estar, en cumpliment dels debers cívihs que varen contreure al acceptar el cárrech.

Ja 'ns fem cárrech de que l' abandono de la familia y 'ls interessos y las punyidas de l' anyoransa poden molt; pero també sabem que á majors sacrificis, correspondria sempre major agraphiment per part de Catalunya.

L' altre día m' ho deya un polítich que coneix molt á n' en Maura:

—Cregui que cada vegada que un diputat solidari regressa á Catalunya, á D. Antoni li sembla que li treuhen un gran pes de sobre.

Per fortuna, la Solidaritat, qu' está vivament encarnada en tot un poble, continuarà apretant, fins á ferli perdre la respiració.

Els de Madrid no saben compendre que 'ls representants solidaris fassin una política, baix l' aspecte personal, completament desinteressada.

Y es per aixó que parlan tothora d' aproximacions y pactes ab els elements governants. No 'ls cab al magí que lo que farían ells, els polítichs solidaris se resisteixin á intentarho.

—Fulano—diuhen—ha vingut á Madrid á buscar una cartera.

¡Infelissos!

No saben ells que á Catalunya las carteras no las doném may als homes grans que saben guanyarse la vida ab el seu treball: aquí las carteras las penjém al coll dels noys que van á estudi.

En la penúltima sessió municipal el Sr. Pinilla, qu' encare exerceix de lerrouxista, va voler treure las unglas; pero van picarli 'ls dits.

Se queixava de que totas las sessions, de un quant temps ensá, tinguin de celebrarse de segona convocatoria; pero 'l Sr. Bastardas li va observar que aixó no succehiria si alguns regidors lerrouxistas, que 'ls dimars se troban á la casa, no 's neguessin á entrar en el saló.

Y encare podia haver afegit: si, una vegada la sessió comensada, no anessin desfilant, com fan moltas vegadas, obligant á suspéndrela per falta de número.

**

UNA AMENASSA

—¿Y qué n' ha de fer vosté del automóvil?
—¡Qué li diré jo, donya Zofia!... 'M zervirá per matar el tempz...
y lo que 'z prezenti.

DEL NATURAL

—¡Pero, senyora, que 'ns está inundant el pisl
—¡Y qué! Millor per vostés. Ara ray que á tots
els inundats els donan alguna cosa.

Llavoras el Sr. Pinilla vejentse acorralat, tirá sobre 'l
digne Sr. Bastardas el següent apóstrofe:

—Jo, Sr. Bastardas, de majoría he passat á ser minoría;
no he tingut l'habilitat de S. S. y sos amichs, que foren
majoría ab nosaltres y que ho son actualment ab els re-
gionalistas.

El Sr. Pinilla no es majoría, no per falta de ganas, sino
perque ha sigut sempre un equivocat. ¿Per qué, sino, va
llansarse als brassos de 'n Lerrooux, desde 'l camp canale-
jista ahont figurava, sino perque creya que sería majoría?

Ja va serho de moment; pero al poch temps la Solida-
ritat li donava 'l gran desengany del sigle. Y avuy, tot
queixantse de ser minoría, s'arrapa com una llagasta á la
vara de tinent d'arcalde, ab tot y constarli bé que ha
perdut la confiança de la majoría del Consistori.

Homes com el Sr. Pinilla no poden parlar, perque por-
tan la vara á la boca á tall de mordassa.

Un incident curios de l'última causa de 'n Lerrooux.

Copio de *La Gaceta xina*:

«Preguntado por el fiscal el Sr. Lerrooux si es autor del
artículo, objeto del proceso, contestó que no, aunque sí
director en la fecha de su publicación.

»Su abogado le interroga, y á sus preguntas responde
que hace dos ó tres días, enterado el autor del artículo en
cuestión de que se iba á celebrar esta vista, y de que ha-
bía sido condenado en un caso análogo, presentósele ex-
pontaneamente *haciéndole entrega de las cuartillas origi-
nales que presentaba en el acto*, para asumir las responsa-
bilidades que pudiera caberle.

—¿Sabe Vd. como se llama el autor?—preguntó el se-
ñor Iglesias.

—«Trinidad Alted, cuya firma aparece acotada en las
cuartillas.»

* * *

Ara bé ¿no troban en tot aquest tripijoch una cosa ben
extranya?

Tractantse de un autor desconegut, que sols tres días
avants del judici oral se vá presentar á n' en Lerrooux,
fentli entrega del original ¿com se comprén que possehís
las quartillas que pera la seva composició havían sigut
donadas á las caixas? ¿En virtud de quinas extranyas
combinacions aqueixas quartillas varen tornar desde las
caixas á las mans del autor desconegut?

En materias de denuncias de imprenta no volém mal á
ningú, ni al mateix D. Prudenció. Pero 'ns sembla que
certas cosas s'han de fer ab una mica més de habilitat
per evitar que al posarse la veritat en marxa, á lo millor
se la fassi caure de clatell.

Las caygudas de memoria solen tenir molt malas con-
sequencias.

Una colla de joves *muy flamencos* tractavan de organi-
sar una *becerrada* ab l'excusa de socorre als damnificats
per las últimas inundacions.

Observació de un dels presents:—Aquest espectacle 'm
sembla bárbaro y exposat. Perque algun dels improvisats
lidiadors pot pendre mal. ¡Y vaya una manera de conso-
lar desgracias produhintne de novas!

Resposta de un dels més entussiasistas de la idea ba-
nyuda:

—En aquest cas organisarém un' altra *becerrada* per
socorre'l. Y si en aquèsta també algú 's desgracia, un'
altra desseguida, y aixís successivament fins que tots lo-
grém tornar á casa nostra ben sancers.

Y ara després de aixó, fassin el favor de dirme si l'
amor al próxim no arriba devegadas fins al heroisme!

El Parch Güell diumenje á la tarde 's vá animar, de
una manera extraordinaria ab motiu de la festa de cari-
tat organizada per las societats autonomistas á benefici
dels pobles de la regió catalana perjudicats per las últi-
mas inundacions.

Una vegada més quedaren patentisadas las grans con-
dicions que reuneix aquell siti per' aquesta mena d' es-
barjos, en els quals el nostre poble sab posar de relleu la
seva morigeració y cultura y 'l seu bon gust.

Ha mort el Doctor Gelabert, metje director de l' esta-
ció termal de Caldas de Malavella.

Era persona molt intel·ligent y afable, que havia contri-
buhit en primer terme á aumentar la importancia que
tenen aquellas salutíferas ayguas, dignas rivals de las de
Vichy, en sas aplicacions á las dolencias del aparato di-
gestiu.

El Doctor Gelabert fou qui ampliá el seu ús en aquest
sentit, convertint aquella estació balnearia en una de las
més importants d' Espanya.

Vels'hi aquí que una bilbaína vá matar á un home que l' havia enganyada.

Els tribunals de justicia la varen condemnar, y vá sorgir ab tal motiu un crit de protesta entre la població femenina de aquella vila heroica.

De nou á deu mil donas, *unidas com un sol home*, varen suscriure un document molt enérgich, que ha sigut denunciat, donant lloch á un nou procés.

Ja m' agradará veure com se las arregla la justicia per' entendres ab aquest contingent de processadas, ab las quals se podrian formar deu batallóns de amassonas, de mil pllassas cada un.

Me sembla que al poch temps de comensar las actuacions, el Sr. Jutje ja no podrá dir faba.

Per fi ha sigut nomenat jardiner municipal l' intel·ligent agricultor D. Xavier Tobella.

Durant quatre ó cinch sessions se feu quedar el dictamen, de cos present, sobre la taula, y al últim hi hagué encare qui 's permeté posar en dupte l' imparcialitat del Tribunal que havia entés en el concurs, aixís com la competencia del favorecut.

Sempre las qüestions personals, serán en aquella casa las més enverinadas.

Nosaltres que coneixém al Sr. Tobella, tenim en el concepte que 's mereixen sas grans condicions de inteligencia, bon zel y activitat, y estém segurs, seguríssims de qu' en breu 'ls mateixos regidors que li negaren el vot, se persuadirán de que anavan á fer una mala obra, al privar al Ajuntament dels bons serveys de un tan excelent funcionari.

Be prou que 'ls arbres dels nostres passeigs y las plantas dels nostres jardins, reviscolantse, confirmarán l' acert en l' elecció del nou jardiner municipal.

L' any passat fou concedida per l' Ajuntament, una subvenció de 6,000 pessetas á unas escolas de la *Casa del Pueblo*, que avuy día encare no funcionan.

Y ara, segons sembla, se n' ha sollicitat un' altre per un Dispensari médech quirúrgich, instalat, segons se diu, en la mateixa Casa.

Crech que l' Ajuntament, avants de afuixar la mosca, s' hi hauria de mirar una mica. Lo menos que li caldría fer fora cerciorarse de si aquella casa té legítim gerent, habilitat en consonancia á lo que prevenen els seus Estatuts.

Que de fet tingui *amo*, no vol dir que de dret ho sigui.

Per avuy no dihéim res més: creyéim que lo indicat bastará pera que tant l' Ajuntament com l' Arcalde estiguin advertits, á ff de no incorre en determinadas responsabilitats.

Ja no será sols la naturalesa la qu' elaborará las pedras preciosas, encís de las donas que las lluheixen, y de alguns homes qu' en materia d' enjoyarse 'ls hi fan la competencia.

Un sabi de París, el químich Charet ha presentat á l' Academia una cantitat de carbono cristallísat, permetentse obtenir en breu brillants á discreció del tamany del nomenat *Regent*.

¿A qué quedará reduhida, després de aixó, la importancia de las pedras preciosas?

*
*

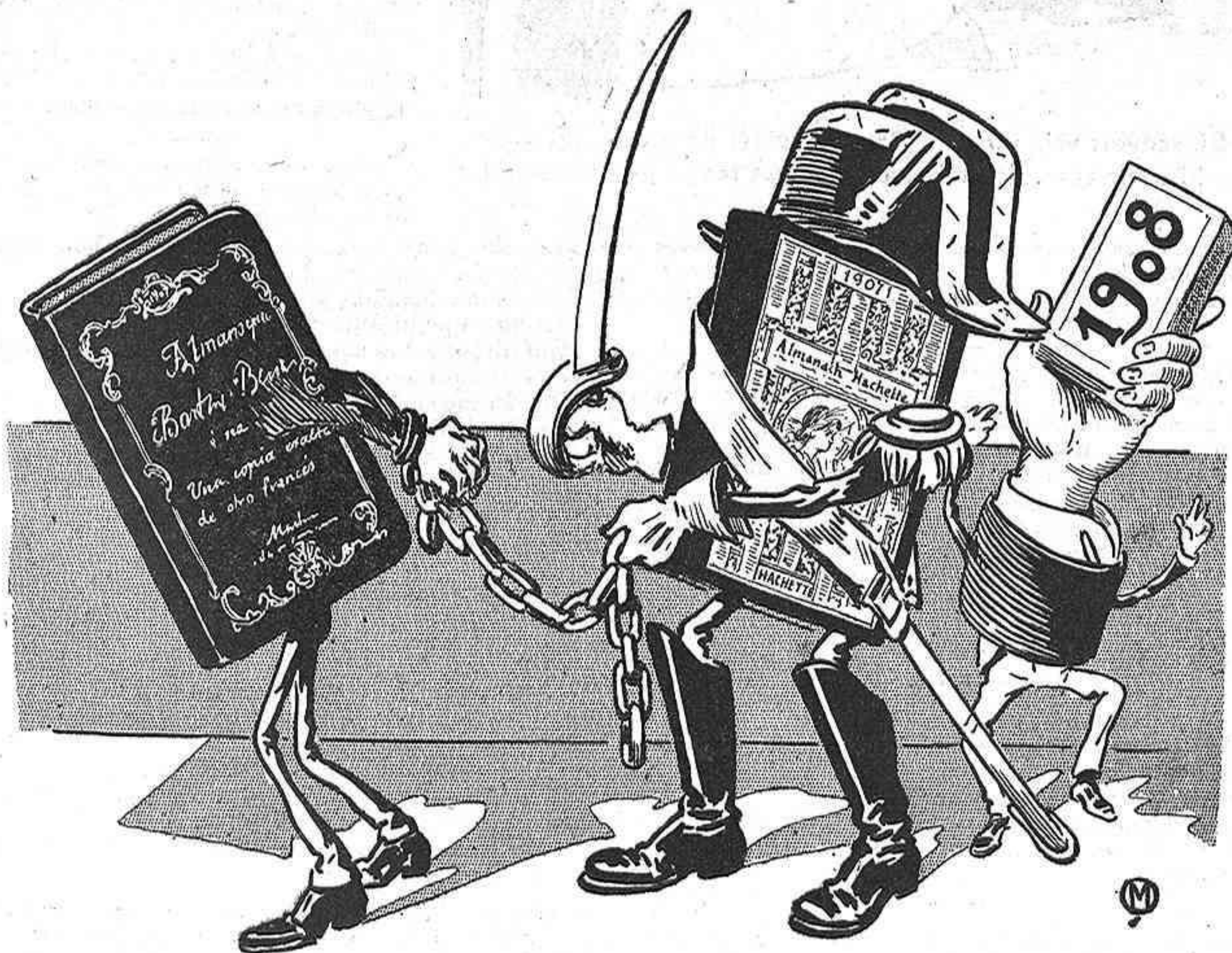
Com invent práctic, dat que l' home no viu de brillants, no podrá may compararse ab el que s' insinua en els Estats Units, ahont un jove de vint anys, nomenat Guillem Barg ha trobat un nou aparato de telegrafia sense fils pel qual se farà possible la comunicació directa entre Nova York y París.

Y no es aixó sols lo que ha inventat aquel minyó, sino uns altres aparatos de telegrafia sense fils que podrán portarse á la butxaca, y habilitarse en qualsevol lloch y moment.

De manera que l' ús particular farà inútil un servey públich, reventant á la censura, que ja no podrá inmis-

UN' OBRA DEL TEATRO ANTICH

ARREGLADA Á LA MODERNA

«Entre almanagues anda el juego.»

INDIRECTA

—Sí, senyor: vaig rebre la carta de vosté; pero com que á dintre no hi havia res... de valor, no he tingut temps de contestarla.

cuirse en las conversas de las personas que 's comuni quin á distancia.

Me 'n alegro per en La Cierva.

Els inglesos son ben práctichs.

En una bonica vila d'ayguas, que anys enrera vejé morir á una edat avansada á un sabi de gran mérit, fou proposat en el consell municipal que 's coloués una lápida en la fatxada de la casa ahont el gran home havia passat els seus últims d'fas.

La proposició anava á ser votada sense discussió, quan de sopte un dels *aldermen* s'alsá cridant:—Guardeuvs de colocar aqueixa lápida, que alarmaría als forasters. No convé de cap manera confessar oficialment que aquí 's pot morir.

El consell desistí de la seva idea.

Llegeixo en un diari local:

«En la plaza de Fernando Lesseps, un coche que baja ba desbocado...»

Permetim el redactor de la noticia...

¿Ja ho sab del cert que 'l cotxe baixava desbocat?

¿No podría ser que al caballo se li hagués espatllat alguna roda?

Parlant al Congrés de la excessiva velocitat que portan els automòvils, un diputat ha demanat al Govern una llei que posi fi á aquest escandalós abús, origen de tantas y tantas desgracias.

Y ¿saben qué ha contestat el ministre de la Governació, senyor La Cierva?

Que no n' hi ha cap necessitat de dictar sobre la materia novas disposicions, donchs—ara vé 'l cop d'efecte—«medis tenen els ciutadans pera detenir á tots els que cometin atropellos.»

De veras?

Vol dir, senyor ministre, que si un automòvil me passa per damunt y 'm romp alguna cosa; y després d' haver fet l' averia segueix corrent com un mal esperit, jo tindré medis pera deturar-lo?

Decididament, el senyor La Cierva raciocina... com una *idem*.

«En todas partes cuecen habas...»

¿Se queixan vostés de la empleomanía regnant en la nostra terra?

Llegeixin, donchs, y consólinse:

«El Consell municipal de París ha resolt no admetre cap més petició d'empleo fins l' any 1910.»

La decissió del municipi parisench es, en mitj de tot, molt justificada.

Basta sóls dir que las sollicituts d'empleo pendents de resposta y anotadas en el registre especial ascendeixen actualment á 80,000.

¡Vuytanta mil aspirants!

Es dir, un verdader núvol de llagosta.

Don Prudencio es inagotable.

¿No dirían—segons explica *La Veu*—quin' una se 'n ha pensat ara?

Crear una ordre titulada *Caballeros del Trabajo* y regalar un diploma de la institució á cada un dels entusiastas que vajan á treballar gratis en la seva finca, vulgarment coneguda ab el nom de *Casa del pueblo*.

L' idea es verdaderament enginyosa.

Tant, que nosaltres pensém ferne una parodia, instituhint l' ordre dels *Caballeros de la Barra*.

Y ¿saben á quí regalarém el primer títul?

Hala; á veure si ho endavinan.

Tréguinse la gorra y ajonóllinse:

«El apóstol, el verdadero defensor de los republicanos...»

»La gran figura revolucionaria, á la que han rendido homenaje los luchadores del resto de Europa...

»El hombre honrado, el verdadero mártir...

»La figura política de más relieve de España...»

¿Quí dirían qu' es aquest personatge sens igual, aquest home extraordinari?...

¡Don Prudencio!

Y ¿saben qui las hi d'fu totas aquestas cosas?

¡El seu mateix diari, la *Gaceta del Celeste Imperio*!...

Ara, la má sobre 'l cor y ab tota sinceritat: d' aquí á Sant Boy ¿creuhen que hi ha gayre?

De la sessió municipal del altre dijous.

S' está discutint el nomenclament de director dels jardins de Barcelona.

El senyor Pinilla:

—El càrrech hauría d' adjudicarse á un ténich, com ho es l' ex director dels jardins de Sant Andreu...

El senyor Cararach:

—¡Pero si á Sant Andreu no n' hi ha de jardins!...

El president riu, riuhen els concejals, riuhen els municipals encarregats de la vigilancia...

Y suposém que 'l lector no voldrá ser menos y riurá també com tots ells.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

En toda España se vende

EL YA POPULAR

ALMANAQUE-ENCICLOPEDIA DE LA VIDA PRÁCTICA

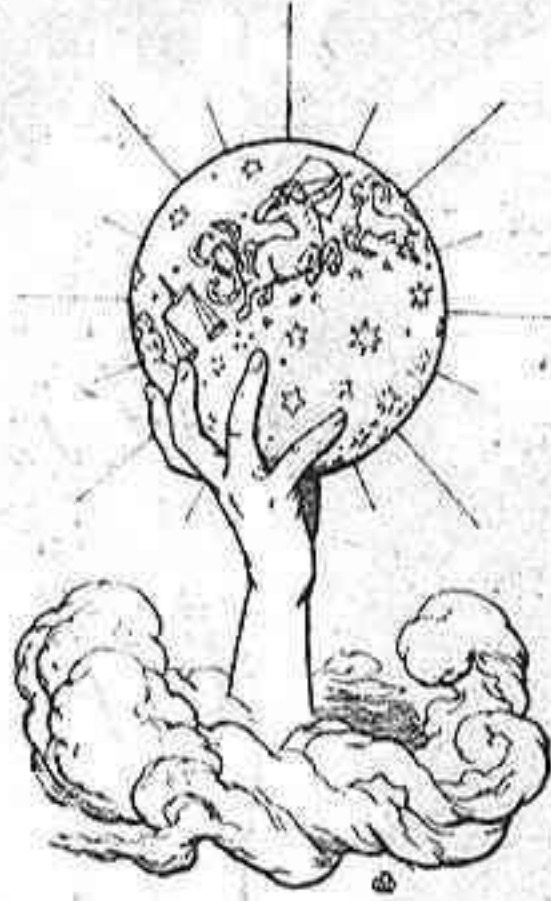
EL AÑO EN LA MANO

Un tomo de más de 500 páginas, con un sin número de grabados intercalados en el texto.

Todo nuevo

Todo hecho exprofeso para

EL AÑO EN LA MANO

NUMEROSOS REGALOS VERDAD

PARTICIPACIÓN

EN LA

Lotería Nacional de Navidad

pudiendo corresponder hasta

150 pesetas

por cada Almanaque premiado.

EL AÑO EN LA MANO

se vende á los siguientes

PRECIOS: { Encuadernado en cartón, con cubierta á varias tintas. Ptas. 1'50
 { Encuadernación de lujo, con tapas oro y relieve. 2

EDICIONS POPULARS *

OBRA NOVA *****

Traduida d'en Santiago RUSIÑOL

Original d'en MARTINEZ SIERRA

La Fira de Neuilly

Un tomo en octau, Ptas. 1

OBRA NUEVA

REGIONALISMO
 MUNICIPALISMO
 y CENTRALIZACIÓN

POR

J. SÁNCHEZ TOCA

Un tomo en 8.º, Ptas. 4.

NOVEDAD

El presupuesto de reconstrucción

Política comercial - Banco y Tesoro - Subsistencias

POR

— Antonio García Alix —

Un tomo, Ptas. 4

SORTIRÁ MOLT AVIAT

Espléndida cubierta á la tricromía

NUMEROSOS GRABATS

alguns d' ells impresos á varias tintas

Valdrá, com sempre, 1 pesseta

Preguem als nostres corresponsals que no tinguin el pedido fet, el formulin á volta de correu.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

CONFLICTE

—¿Qué fem, mamá? ¿Torném al cotxe?... Las plantas dels peus me fan mal.

—Nó: deixém que 'l caball reposi. Está molt suat, y convé no perdre de vista que 'l teu papá es soci de la *Protectora dels animals*.

—¡Oh! ¿Pero no ho es també de las plantas?